

Organizační etika a udržitelný rozvoj

agent, odpovědnost a rozhodování v etice

Tomáš Ondráček

ondracek.t@mail.muni.cz

Faculty of Economics and Administration, Masaryk University

2023

Les Misérables

(Hooper, 2012)

MORÁLNÍ PROBLÉMY A KONFLIKT

normativní/morální problém

Normativní/morální problém vzniká v situaci, kdy je smyslu-
plně uvažováno porušení normy, pravidla, morálky.

příklady

- problematický prodej
- problematické prodejní praktiky
- problematické jednání se zaměstnanci
- problematické jednání s dodavateli
- problematické vztahy mezi regulujícím a regulovaným
- ...
- COI

normativní/morální konflikt

Normativní konflikt vzniká v situaci, kdy se jednající musí rozhodnout mezi různými variantami, ke kterým se vzathují jsou stejně (silně) normativně (morálně) zdůvodněné závazky, přičemž žádné rozhodnutí, žádná varianta, nemůže uspokojit všechny tyto závazky.

(cf. Maitland (2002))

příklad: Chisholmův paradox

- Podnik by neměl prodávat nebezpečné zboží.
- Pokud podnik prodává nebezpečné zboží, měl by o tom informovat své zákazníky.
- Pokud podnik neprodává nebezpečné zboží, neměl by o tom informovat své zákazníky.
- Podnik prodává nebezpečné zboží.
- Měl by podnik informovat o prodeji nebezpečného zboží?

(cf. Mott (1973))

MORÁLNÍ OBJEKTY A ODPOVĚDNOST

morální objekty: aktéři

- morální osoby
 - někdo/něco, kdo/co má nároky na určitý přístup
 - morální práva
- morální agenti
 - někdo/něco, jehož/jejíž/čehož akce mohou být předmětem morálního soudu (mohou být hodnoceny jako dobré nebo špatné) (Arnold, 2006; Moore, 1999)
 - morální povinnosti/odpovědnost
- morální osoba může být morálním agentem a vice versa (Magnell, 2011).

(cf. Maitland (2002))

aktéři

- osoby
- skupiny
- organizace
- stát
- ...

odpovědnost

Morální odpovědnost vychází z možnosti hodnotit akci jako morálně zatíženou a dát morální odsudek nebo pochvalu.

(Enderle, 2006; Murphy, 2009)

odpovědnost

- Kdo je odpovědný?
- Za co je odpovědný?
- Podle čeho a komu je odpovědný?

(Enderle, 2006; Murphy, 2009)

odpovědnost: aktéři

- jedinec
- skupina
- organizace
- stát
- ...

odpovědnost: typy

- zákoná
- korporátní
- manažerská
- sociální
- spotřebitelská
- sociální

(Murphy, 2009)

problém kolektivních aktérů / kolektivní odpovědnosti

- Musí být vždy odpovědný jen určitý člověk nebo určitá skupina osob?
- disperze odpovědnosti
- kolektivní aktéři a kolektivní odpovědnost
- odpovědnost daná souhlasem nebo náležením či připsáním do skupiny
- ...

doktrinální paradox

	P	Q	$P \rightarrow Q$	
	vzal	věděl	(vzal a věděl) \rightarrow kradl	
S^1	ano	ano	ano	ano
S^2	ano	ne	ne	ne
S^3	ne	ano	ano	ne
ALL	ano	ano	ano	?

(cf. Kornhauser and Sager (2004))

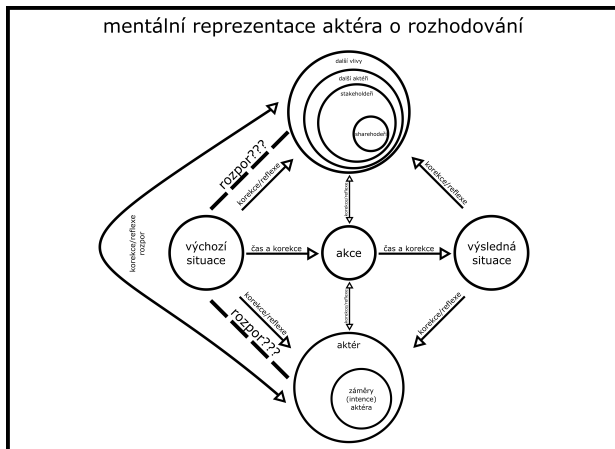
CSR: dobrovolnost

Most definitions of corporate social responsibility describe it as a concept whereby companies integrate social and environmental concerns in their business operations and in their interaction with their stakeholders on a voluntary basis.

(Commission, 2001)

REPREZENTACE USUZOVÁNÍ O ETICKÝCH PROBLÉMECH

mentální reprezentace aktéra o rozhodování

Integrated Ethical Decision-Making Model (EDM)

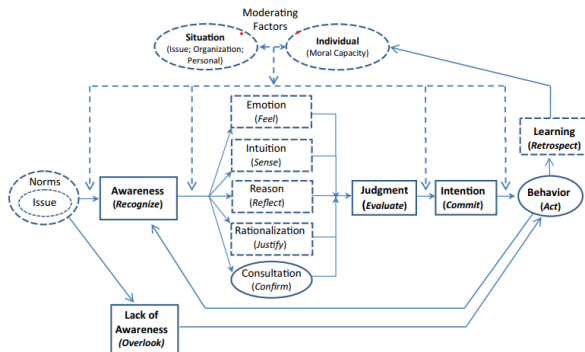

Fig. 1 Integrated ethical decision-making model. Primary sources of the model: Rest (1984, 1986) (four-component model); Jones (1991) (issue-contingency model); Treviño (1986) (person–situation interactionist model); Tenbrunsel and Smith-Crowe (2008) (lack of moral

awareness); Hannah et al. (2011) (moral capacity); Haidt (2001) (social intuitionist model). *Legend* solid box—mental state; dotted box—mental process; solid circle—active conduct; dotted circle—moderating factor/variable

(Schwartz, 2016: 761)

problém aplikace vědecké metody

- \$11 za auto a 12,5 miliónů aut
celkové náklady: \$137 miliónů
- 180 mrtvých, 180 zraněných, 2100 zničených aut
\$200 000 za mrtvého, \$67 000 za zraněného a \$700 za zničené auto
celkové náklady: \$49.5 miliónu

Leggett (1999)

PROBLÉM DVOJÍHO UŽITÍ A UDRŽITELNOST

problém dvojího užití

(Forge, 2010; Frankel, 2012; Selgedid, 2007; Selgelid, 2009)

An item (knowledge, technology, artefact) is dual use if there is a (sufficiently high) risk that it can be used to design or produce a weapon, or if there is a (sufficiently great) threat that it can be used in an improvised weapon, where in neither case is weapons development the intended or primary purpose.

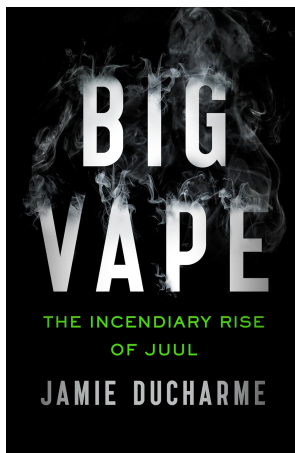
Předmět (znalost, technologie, artefakt) má dvojí použití, pokud existuje (dostatečně vysoké) riziko, že může být použit k návrhu nebo výrobě zbraně, nebo pokud existuje (dostatečně velká) hrozba, že může být použit v improvizované zbraně, přičemž ani v jednom případě není vývoj zbraně zamýšleným nebo primárním účelem.

situace

(Douglas, 2014: 87)

- (1) Agent stojí před volbou, zda bude realizovat projekt P, kde P je takový projekt, že realizace projektu P pravděpodobně povede k (i) vytvoření nových vědeckých poznatků, nebo (ii) širšímu rozšíření stávajících vědeckých poznatků, a (iii) bude mít za následek, že bude realizovat projekt P.
- (2) poznatky, o jejichž vytvoření nebo šíření jde, by mohly být použity jak morálně žádoucími, tak morálně nežádoucími způsoby, a
- (3) riziko, že tyto znalosti budou zneužity (tj. použity morálně nežádoucím způsobem), je natolik závažné, že není jasné, zda je agentovi morálně dovoleno usilovat o P.

Juul

(Ducharme, 2023)

reakce

(Douglas, 2014: 117)

- popření
- únik
 - zabránění zneužití
 - snížení rizika znežití
 - snížení újmy
- rozvaha o užití

povinnosti

(Ehni, 2008)

1. neprovádějte určitý typ výzkumu – neprodávejte určité objekty;
2. systemaicky předpokládejte dvojí užití, abyste se vyvarovali nežádoucím následkům;
3. informujte dané autority a instituce o možném dvojitím užití;
4. nerozšiřujte veřejně výsledky, ale utajte potencionálně nebezpečné poznatky.

PŘÍKLADY DALŠÍCH PROBLÉMŮ

Purdue

(Deng, 2019)

Elizabeth Holmes

(Bilton, 2016)

krizová komunikace podniků

obecná forma obvinění

An organization X is responsible for a situation S, and situation S is harmful to a party Y; therefore, an organization X is to be accused.

■ two components

1. liability (responsibility)

The accused is held responsible for an action.

2. motivation (offensiveness)

That act is considered offensive.

(cf. Benoit (2015); Pomerantz (1978))

krize

Crises Types by Crises Family		
1.	Rumors	
2.	Natural Disasters	
3.	Malevolence	
4.	Accidents	Technical Breakdowns Workplace Violence Challenges Mega-damage
5	Misdeeds	Human Breakdowns Organizational Misdeeds

(Coombs, 2000)

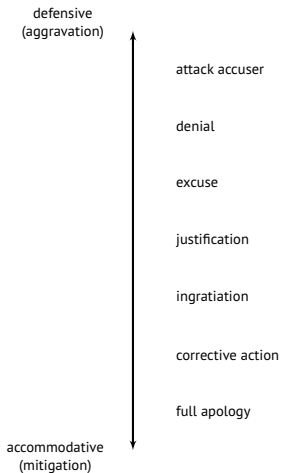
strany a zájmy

audiences (stakeholders)	aims	verification
shareholders	profit	stock price
victims	compensation (justice)	legal actions
members of organization	job attitudes	engagement, satisfaction, withdrawal behaviors, ...
judges	justice	sentencing
lawmakers and legislators	public security, public trust, ...	laws restrictions ...
others	attitudes	trust, anger, ...

čas reakce

- pre-crisis
- crisis
- post-crisis

strategie

(Coombs, 1998)

závěr

obecný závazek / obecná odpovědnost

Nastavení prostředí pro další aktéry,
které nezpůsobuje normativní nebo morální konflikty.

Pečlivé a aktivní zvažování (morálních) dopadů rozhodnutí (chování).

doplnění

další využití morálních konfliktů: apel na emoce

- apel na emoce

Save Ralph

(The Humane Society of the United States, 2021)

Zdroje I

- Arnold, D. G. (2006). Corporate moral agency. *Midwest Studies in Philosophy*, 30, 279–291.
- Benoit, W. L. (2015). *Accounts, Excuses, and Apologies: Image repair theory and research*. SUNY Press.
- Bilton, N. (2016, September). *Exclusive: How Elizabeth Holmes's House of Cards Came tumbling down*. Retrieved from <https://www.vanityfair.com/news/2016/09/elizabeth-holmes-theranos-exclusive>
- Commission, E. (2001). *Green paper: Promoting a European framework for corporate social responsibility*. Office for Official Publications of the European Communities.
- Coombs, W. T. (1998). An analytic framework for crisis situations: Better responses from a better understanding of the situation. *Journal of public relations research*, 10(3), 177–191.
- Coombs, W. T. (2000). Designing post-crisis messages: Lessons for crisis response strategies. *Review of Business*, 21(3/4), 37.
- Deng, B. (2019, September). *Drug firm to pay 12 bn to settle opioid lawsuits*. The Times.
- Douglas, T. (2014). The dual-use problem, scientific isolationism and the division of moral labour. *Monash bioethics review*, 32(1-2), 86–105.
- Ducharme, J. (2023). *Big vape: The rise and fall of juul*. IMDb.com. Retrieved from https://www.imdb.com/title/tt14081634/mediaviewer/rm1241565697/?ref_=tt_md_4
- Ehni, H.-J. (2008). Dual use and the ethical responsibility of scientists. *Archivum Immunologiae et Therapiae Experimentalis*, 56(3), 147.
- Enderle, G. (2006). Corporate responsibility in the CSR debate. *Unternehmensethik im Spannungsfeld der kulturen und religionen*, 14, 108.
- Forge, J. (2010). A note on the definition of “dual use”. *Science and Engineering Ethics*, 16(1), 111–118.
- Frankel, M. S. (2012). Regulating the Boundaries of Dual-Use Research. *Science*, 336(6088), 1523–1525.
- Hooper, T. (2012). *Les Misérables*.
- Kornhauser, L. A., & Sager, L. G. (2004). The many as one: Integrity and group choice in paradoxical cases. *Philosophy & public affairs*, 32(3), 249–276.
- Leggett, C. (1999). The Ford pinto case: the valuation of life as it applies to the negligence-efficiency argument. *Law and Valuation Papers*.
- Magnell, T. (2011). The correlativity of rights and duties. *The Journal of Value Inquiry*, 45, 1–12.
- Maitland, I. (2002). The human face of self-interest. *Journal of Business Ethics*, 38(1), 3–17.
- Moore, G. (1999). Corporate moral agency: Review and implications. *Journal of Business Ethics*, 21, 329–343.
- Mott, P. L. (1973). On Chisholm's paradox. *Journal of Philosophical Logic*, 2(2), 197–211.

Zdroje II

- Murphy, P. E. (2009). The relevance of responsibility to ethical business decisions. *Journal of business ethics*, 90(2), 245–252.
- Pomerantz, A. (1978). Attributions of responsibility: Blamings. *Sociology*, 12(1), 115–121.
- Schwartz, M. S. (2016). Ethical decision-making theory: An integrated approach. *Journal of Business Ethics*, 139(4), 755–776.
- Selgedid, M. J. (2007). A tale of two studies: ethics, bioterrorism, and the censorship of science. *Hastings Center Report*, 37(3), 35–43.
- Selgelid, M. J. (2009). Governance of dual-use research: an ethical dilemma. *Bulletin of the World Health Organization*, 87, 720–723.
- The Humane Society of the United States. (2021). *Save Ralph - A short film with Taika Waititi*. Retrieved 2021-04-06, from https://www.youtube.com/watch?v=G393z8s8nFY&ab_channel=TheHumaneSocietyoftheUnitedStates

M A S A R Y K
U N I V E R S I T Y